

ES un Japānas ekonomisko partnerattiecību nolīgums

(Economic Partnership Agreement)

ZM kompetences jautājumi

ES un Japānas ekonomisko partnerattiecību nolīgums stājās spēkā 2019. gada 1. februārī.

KOPSAVILKUMS

ES un Japānas ekonomisko partnerattiecību nolīgums (turpmāk tekstā – nolīgums) paver plašākas iespējas sekmēt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju Japānas tirgū un veicina ciešāku ekonomisko sadarbību, gan **palielinot eksporta apjomu, gan diversificējot eksportējamo Latvijas preču un pakalpojumu klāstu.**

Nolīgums izveido prognozējamāku normatīvo vidi ES precēm, kas tiek eksportētas uz Japānu. ES un Japāna ir vienojušās vienkāršot importa procedūras, tādējādi nodrošinot, ka nepamatota birokrātija neapgrūtina eksportētāju darbu.

Nolīgums nepazemina drošuma standartus un neprasa pusēm mainīt iekšējo kārtību tādos jautājumos, piemēram, kā hormonu vai ģenētiski modificētu organismu izmantošana.

Japāna likvidēja ap 85% muitas nodokļu ES izcelsmes lauksaimniecības un pārtikas produktiem, kas Eiropas, t.sk., Latvijas produktus padara lētākus un pievilcīgākus Japānas patērētājiem.

Atvieglināti Japānas importa tarifi sekojošām svarīgām ES un Latvijas eksporta precēm:

- laika gaitā tiks atcelti nodokļi daudziem sieriem, piemēram, “Gouda” un “Cheddar”
- ir noteikta beznodokļu kvota svaigiem sieriem (piemēram, Mozzarella un Feta).
- vīna eksporta tarifi atcelti, stājoties spēkā nolīgumam.
- attiecībā uz liellopu gaļu ES eksportētāji var gūt labumu no pazemināta tarifa.
- cūkgaļai ir zemi nodokļi svaigas gaļas eksportam uz Japānu un nolīgums pilnībā atcēla nodokļus pārstrādātai gaļai.

Vairākiem produktiem un produktu grupām ir **beznodokļu kvotas** (piemēram, svaigiem sieriem, miežu miltiem, iesalam, kartupeļu cieteī, u.c.) un **kvotas ar samazinātu importa tarifu** (piemēram, kakao izstrādājumiem, sūkalām, sviestam, piena pulverim, u.c.).

Tiks **pakāpeniski samazināti** Japānas importa tarifi šādām nozīmīgām ES un Latvijas eksporta precēm:

- ✓ **Zivju izstrādājumi eļļā, sāļjumā (silķes, mencas, makreles, anšovi, u.c.)** (importa tarifu 10-15 gadu laikā samazinās līdz 0, atkarībā no produktu veida);
- ✓ **Brokastu pārslām** (importa tarifu līdz 0 samazinās 7 gadu laikā);
- ✓ **Liellopu gaļai** (importa tarifs no 38,5% samazināsies līdz 9% 15 gadu laikā);
- ✓ **Svaigai cūkgaļai** (importa tarifa *ad valorem* daļu līdz 0 samazinās 10 gadu laikā);
- ✓ **Augļiem, augļu daļām un dārzeņiem konservētiem cukurā** (importa tarifu pakāpeniski likvidēs 5 gadu laikā);
- ✓ **Auzu pārslām** (importa tarifu pakāpeniski likvidēs 5 gadu laikā);
- ✓ **Šokolādei** (importa tarifu pakāpeniski likvidēs 10 gadu laikā).

Tāpat **pakāpeniska tarifu liberalizācija paredzēta sazāģētiem vai šķeldotiem kokmateriāliem un saplāksnim** (pilnībā tarifi tiks atcelti septiņu gadu laikā).

Jāatzīmē, ka tādiem nozīmīgiem Latvijas eksporta produktiem kā **zivju konservi, degvīns un saldētās mellenes Japāna piemēro 0 importa tarifu.** *Latvijas zivju konservu eksports uz Japānu ir audzis pēdējo 4 gadu laikā. 2021. gadā zivju konservi bija viens no top produktiem eksportā uz Japānu ar kopējo eksporta vērtību 2,73 milj. EUR apmērā.*

Nolīgumam stājoties spēkā un uzlabojot Japānas tirgus piekļuvi, **ES uzņēmumi katru gadu uz Japānu eksportē preces - vairāk nekā 58 miljardus eiro vērtībā un pakalpojumus - 28 miljardus eiro vērtībā.**

IZVĒRSTA EK UN ZM ANALĪZE

Nolīgums rada jaunas iespējas tirdzniecībai un ieguldījumiem starp ES un Japānu, **īpaši uzlabojot tirgus piekļuvi precēm un pakalpojumiem** (*atcelti muitas nodokļi un ierobežojumi attiecībā uz piekļuvi publiskajiem līgumiem, atvērta pakalpojumu tirgus, nodrošināti paredzami nosacījumi ieguldītājiem*).

Nolīgums skar vairākus noteikumus, tajā skaitā par labu regulatīvo praksi un regulatīvo sadarbību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, un sadarbību lauksaimniecības jomā.

Stājoties spēkā, nolīgums likvidēja 99 % ES tarifa pozīciju un 97 % Japānas tarifa pozīciju. Tika panākta vienošanās par tarifu atcelšanu, tarifa kvotām vai tarifu samazinājumiem.

Japānas piedāvātie tirgus atvieglojumi nozīmīgākajām ES eksporta precēm:

- ✓ ES lauksaimniecības produktu eksportā uz Japānu pirmo vietu ieņem **cūkgaļa**. Cūkgaļai Japāna piemēro *ad valorem* nodokli un papildu nodokli 524 jenu/kg (=4,15 EUR). *Ad valorem* nodoklis 4,3% tiks pakāpeniski atcelts 10 gadu laikā, un papildu nodoklis samazināsies līdz 50 jenām/kg (=0,40 EUR centiem). 2022. gadā cūkgaļai ir 0% nodoklis.
- ✓ **Vīniem un aromatizētiem vīniem** piemērotais tarifs 15% apmērā tiks pilnībā atcelts līdz ar to šobrīd tas ir 0%. 2022. gadā vīniem ir 15% nodoklis.
- ✓ Attiecībā uz **sieru un citiem piena produktiem** panākta vienošanās par būtiskiem uzlabojumiem tirgus piekļuvē. Nolīgums ar laiku nodrošinās cieto sieru tarifu pilnīgu liberalizāciju (piemēram, tādiem sieriem, kā: Parmezāns, Fontina, Gouda, Čedars, u.c.). 2022. gadā Čedaras sieram ir 20.5% nodoklis.
- ✓ Palielināta kvota ES iesala, kartupeļu cietes, vājpiena pulvera, sviesta un sūkalu eksportam.

ES un Japānas nolīgums **atzīst īpašu statusu un piedāvā aizsardzību Japānas tirgū** vairāk nekā 200 Eiropas lauksaimniecības produktiem, vīniem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem **ar konkrētu Eiropas ģeogrāfisko izcelsmi**. Japānā šiem produktiem nodrošina tādu pašu aizsardzības līmenis kā patlaban ES.

Nolīgums izveido prognozējamāku normatīvo vidi ES precēm, kas tiek eksportētas uz Japānu. ES un Japāna ir vienojušās vienkāršot importa procedūras, tādējādi nodrošinot, ka nepamatota birokrātija neapgrūtina eksportētāju darbu.

**Japānas piemērotie importa nodokļi Latvijas izcelsmes lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas un kokrūpniecības produktiem
(analīze nozīmīgākajiem LV eksporta produktiem uz Japānu 2021. un 2020. gadā):**

Produkti	Nosacījumi		Eksports 2021. un 2020. gadā	
	šobrīd	nolīgumā paredzētais	LV eksports uz Japānu 2021. gadā	LV eksports uz Japānu 2020. gadā
Zivju konservi	0%	0%	0 EUR	842 EUR
Čedaras siers	20,5%	0%	0 EUR	62 tūkst. EUR
Makaroni (<i>spagetti</i>)	18.55 jenas/kg	01.04.2028. - 0%	484 tūkst. EUR	1,3 miljoni. EUR
Saldētas mellenes	0%	0%	1,4 miljoni EUR	954 tūkst. EUR
Dārzeņi, augļi, rieksti, augļu mizas un citādas augu daļas, konservētas cukurā	0%	Tarifa pakāpeniska samazināšana 5 gadu laikā	357 tūkst. EUR	432 tūkst. EUR
Degvīns, citi stiprie alkoholiskie dzērieni	0%	0%	2 tūkst. EUR	3,5 tūkst. EUR
Auzu pārslās	2%	Tarifa pakāpeniska samazināšana 5 gadu laikā. 01.04.2023. – 0%	672 tūkst. EUR	73 tūkst. EUR

Šokolāde	16.5%	Tarifa pakāpeniska samazināšana 10 gadu laikā 01.04.2038. – 10,7%	88 tūkst. EUR	149 tūkst. EUR
Kokrūpniecības produkti	Pakāpeniska tarifu liberalizācija sazāgētiem vai šķeldotiem kokmateriāliem un saplāksnim (pilnībā tarifi tiks atcelti septiņu gadu laikā).			

Lai arī Latvijas tirdzniecības apjomi ar Japānu ir nelieli, esam ieinteresēti veidot ekonomisko sadarbību, īpaši attiecībā uz savstarpējās tirdzniecības sakaru veicināšanu.

Vērtējot nozīmīgākos LV eksporta produktus, kurus pašlaik uz Japānu Latvija neved, bet eksportē uz citām trešajām valstīm, ir atvieglota tirgus piekļuve. Turklāt daļai no potenciālajiem eksporta produktiem Japāna piemēro 0% tarifu.

Produkti	Pašreizējie importa nosacījumi	Nolīgumā paredzētie importa nosacījumi
Kvieši	9,8 jenas/kg	Palielināta tarifu kvota
Rapšu eļļas rauši	0%	0%
Saldētas mencu filejas	0%	9 gadu laikā pakāpeniska tarifa samazināšana līdz 0
Kviešu milti	27,4 jenas/kg	Palielināta tarifu kvota
Kaltētas pupas	0%	0%
Saldētas siļķes	0%	0%
Skābpiena produkti	16.5%	0%
Saldējums	10,1%	11 gadu laikā pakāpeniska tarifa samazināšana līdz 0

Saskaņā ar Japānas Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības ministrijas datiem ikgadējais rīsu patēriņš japāņu vidū samazinās un Japānas patērētājs palēnām maina savus paradumus, ir vairāk atvērts citu valstu produktiem un virtuvēm. **Šī tendence dod iespēju arī LV ražotājiem un eksportētājiem paplašināt eksportējamo produktu sortimentu un apjomus.**

Pateicoties nolīgumam, Latvija var paplašināt savu eksporta produktu klāstu uz Japānu ar iepriekšminētiem lauksaimniecības produktiem.

Latvijas zivju rūpniecības pārstāvji ir atzīmējuši, ka ir uzsākta Japānas eksporta tirgus apgūšana, taču nepieciešams turpināt darbu pie eksporta tirgus stabilitātes nodrošināšanas un eksporta kāpināšanas.

**ES piemērotie importa nodokļi Japānas izcelsmes lauksaimniecības, zivsaimniecības, pārtikas un kokrūpniecības produktiem
(analīze nozīmīgākajiem LV importa produktiem no Japānas 2021. un 2020. gadā):**

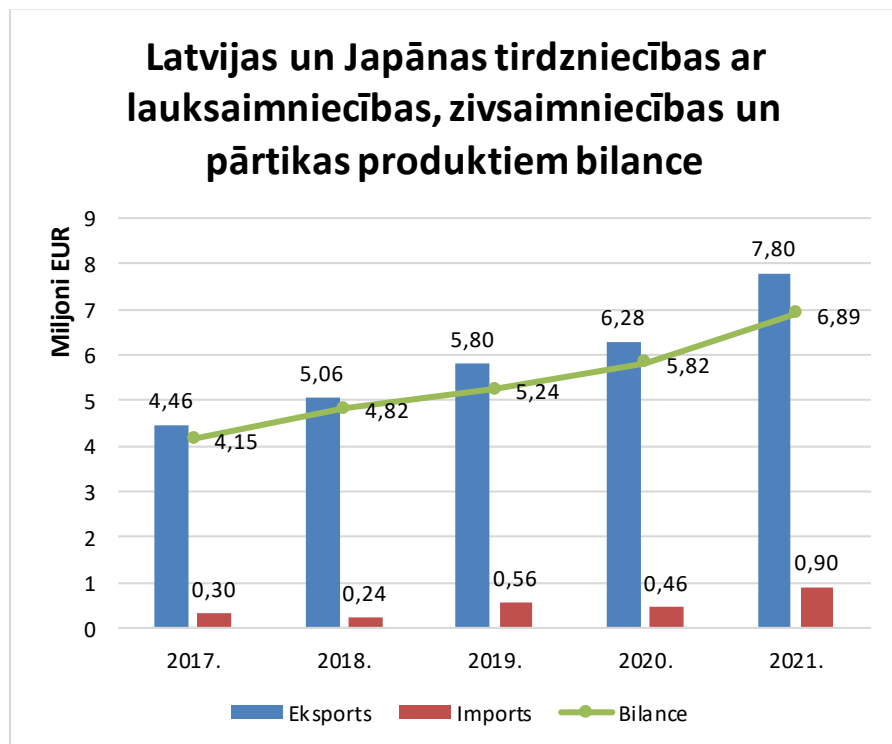
Produkti	Nosacījumi		Imports 2021. un 2020. gadā	
	LV imports no Japānas		LV imports no Japānas 2021. gadā <i>(sakārtots pēc 2021. gada vērtības)</i>	LV imports no Japānas 2020. gadā
	šobrīd	nolīgumā paredzētais		
Dažādi pārtikas produkti (galvenokārt sojas mērce)	0%	0%	86 tūkst. EUR	84 tūkst. EUR
Zivju konservi	0%	0%	0 EUR	0 EUR
Zivju atliekas dzīvnieku barībai	0%	Tarifa pakāpeniska samazināšana 7 gadu laikā	0 EUR	8,4 tūkst. EUR
Zaļā tēja	0%	0%	9,9 tūkst. EUR	9,8 tūkst. EUR
Degvīns	0%	0%	67 EUR	32 EUR
Saldētas mellenes	0%	0%	0 EUR	0 EUR
Šokolāde	7%	Tarifa samazinājums par 5%	864 EUR	1.1 tūkst. EUR
Graudaugu un miltu konditoreja	0%	0%	0%	7 EUR

Kokrūpniecības produktiem ES – Japānas nolīguma ietvaros ES piemēros 0% importa tarifu.

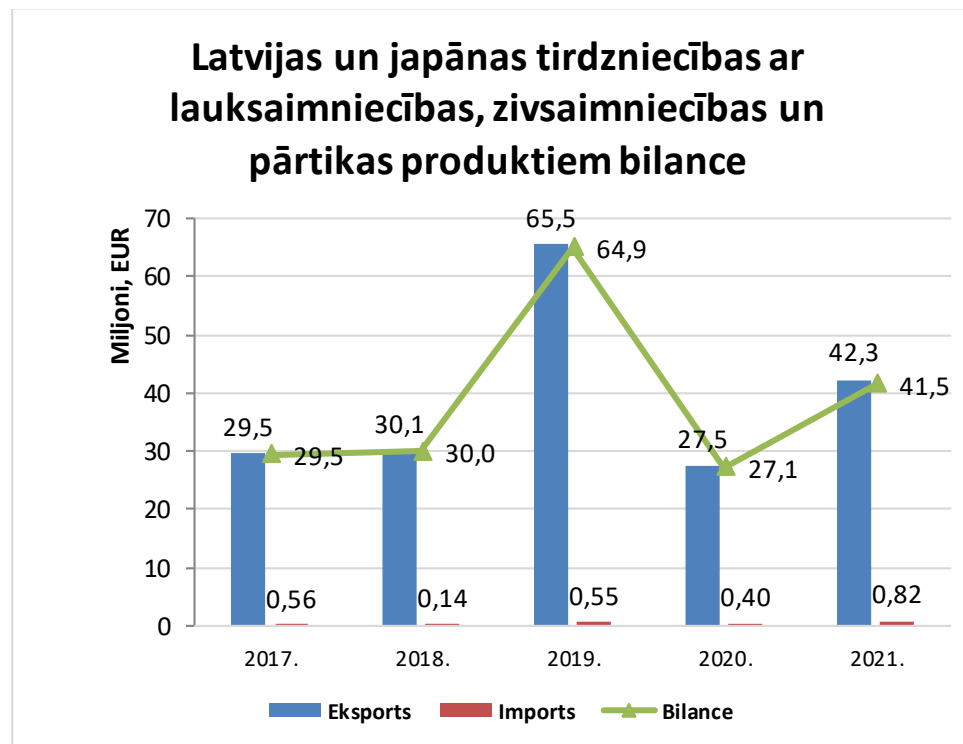
Nolīguma dēļ **likvidēti muitas importa nodokļi** ir tādiem produktiem kā– sojas mērce, zivju izstrādājumi, mellenes, zaļā tēja, alkoholiskie dzērieni, miltu konditorejas izstrādājumi.

! Vērtējot Latvijas tradicionāli jutīgos produktus, var secināt, ka **Japāna ir pārtikas neto importētāja** un tā nav pašpietiekama liellopu gaļā, cūkgaļā, mājputnu gaļā un piena produktos. **Tādējādi Latvija apdraudējumu tās jutīgiem produktiem nesaredz.**

Tirdzniecības pārskats (Eurostat un VID MP dati)

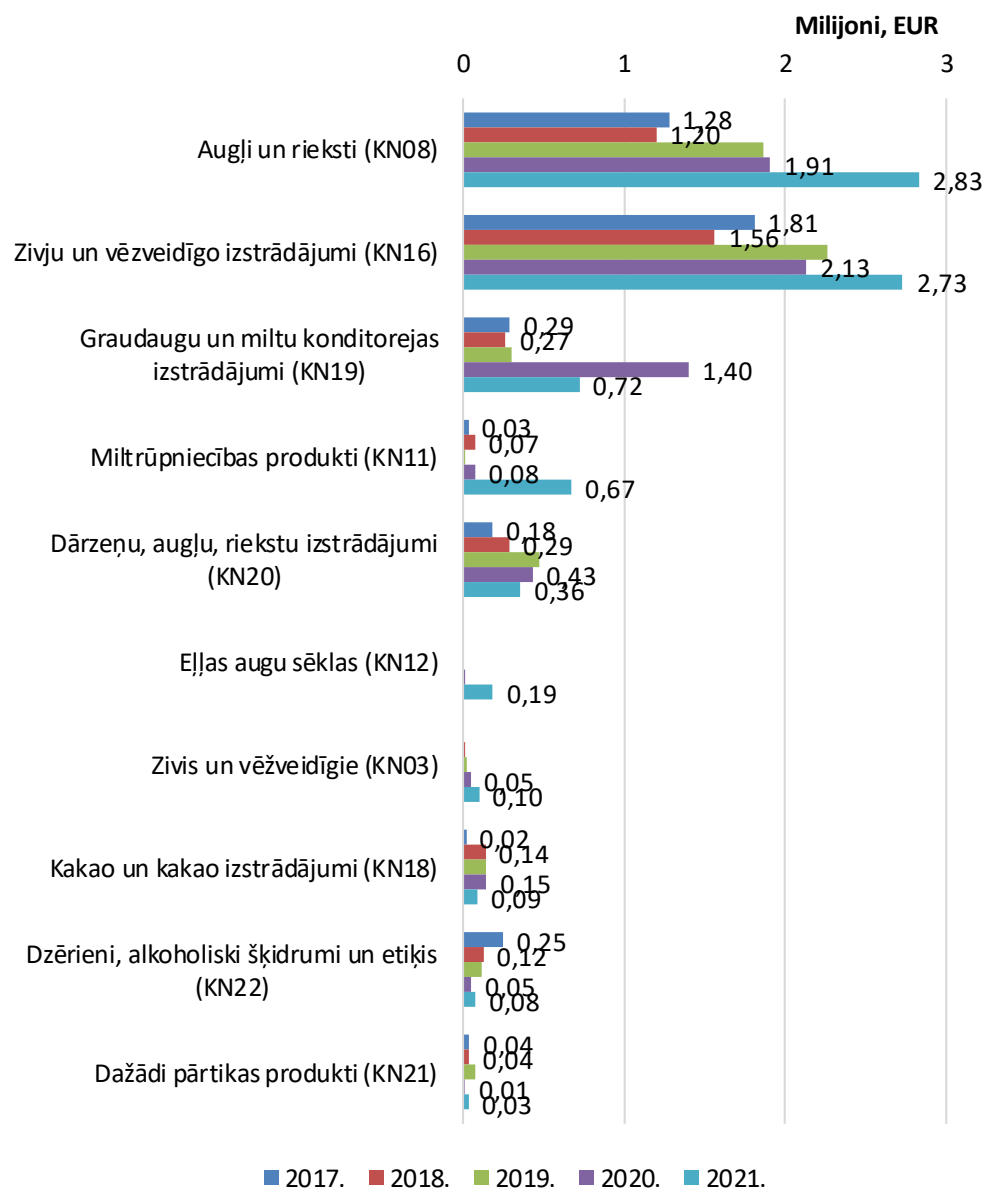
Avots: Eurostat dati

Avots: VID Muitas pārvaldes dati

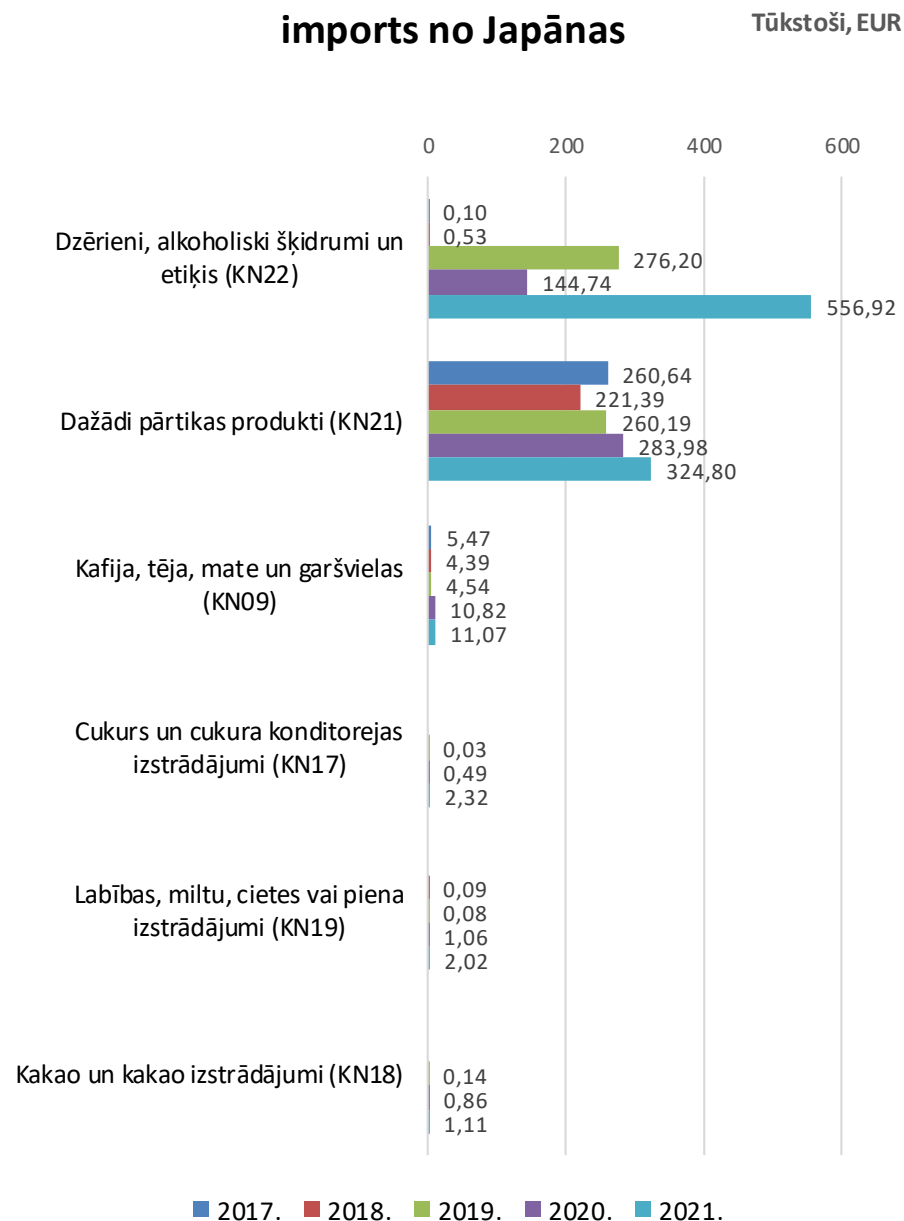
Lauksaimniecības produktu eksports uz Japānu ar norādi par Latvijas izcelsmi – šādā griezumā 2021. gada eksportā dominē **auzu pārslas**. Kā arī lielā daudzumā tiek eksportētas, pasta (spageti), sardīnes un koka mēbeles.

Latvijas lauksaimniecības, zivsaimniecības un pārtikas produktu eksports uz Japānu

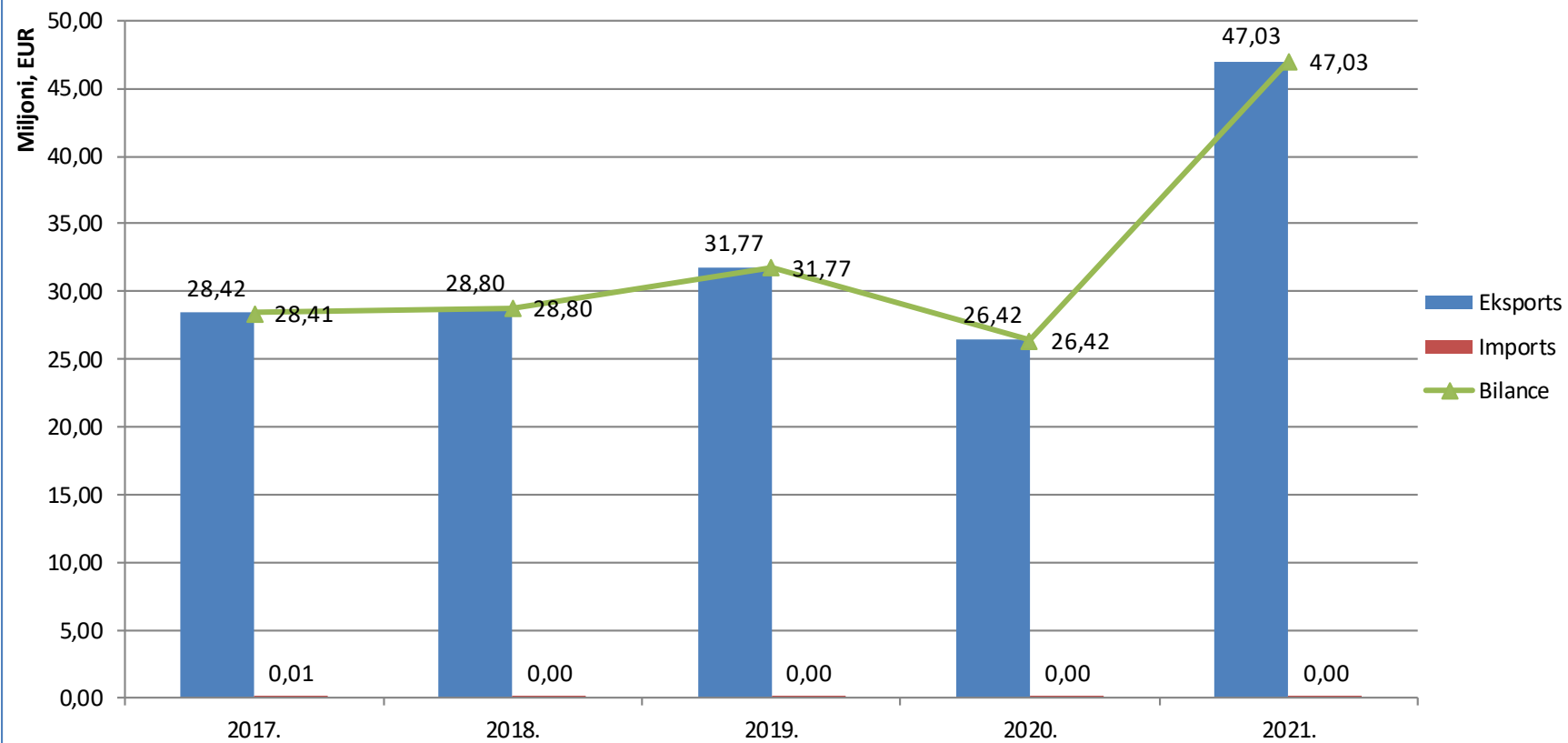

Avots: Eurostat dati

Latvijas lauksaimniecības, zivsaimniecības un pārtikas produktu imports no Japānas

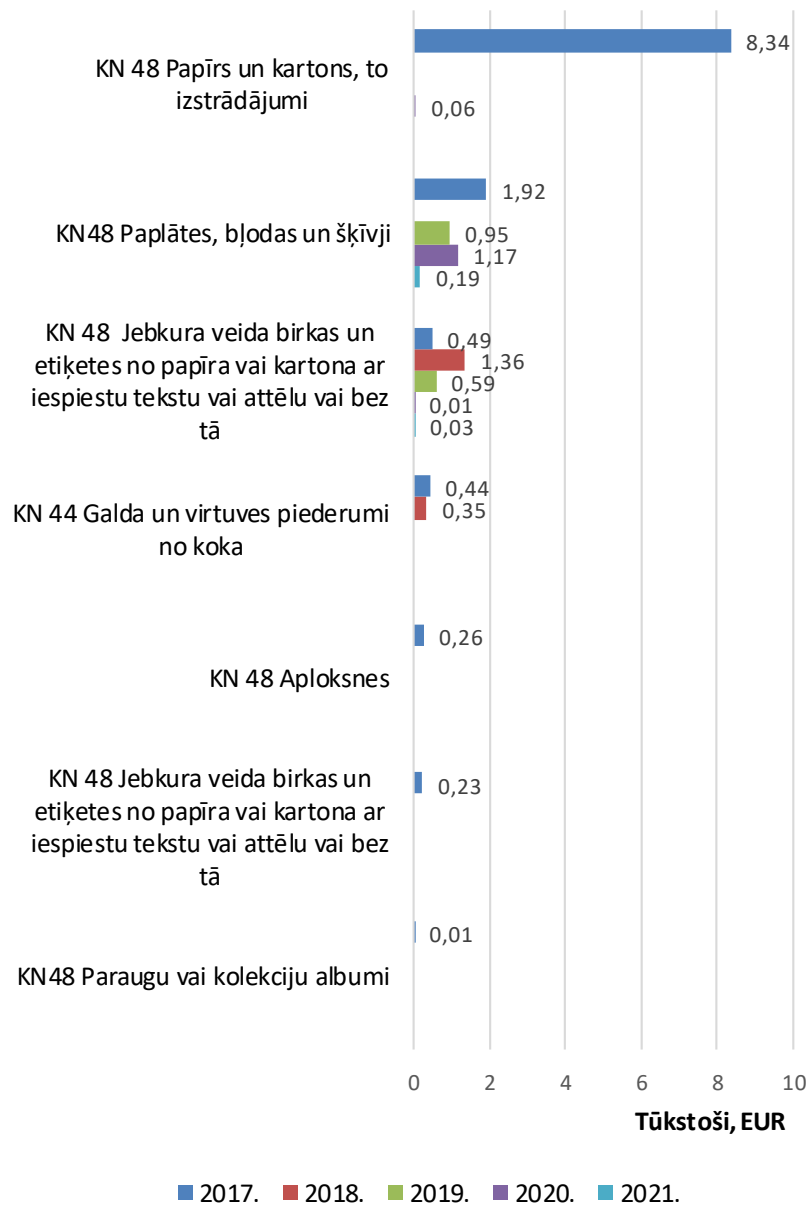

Latvijas un Japānas tirdzniecības ar meža nozares produktiem balance

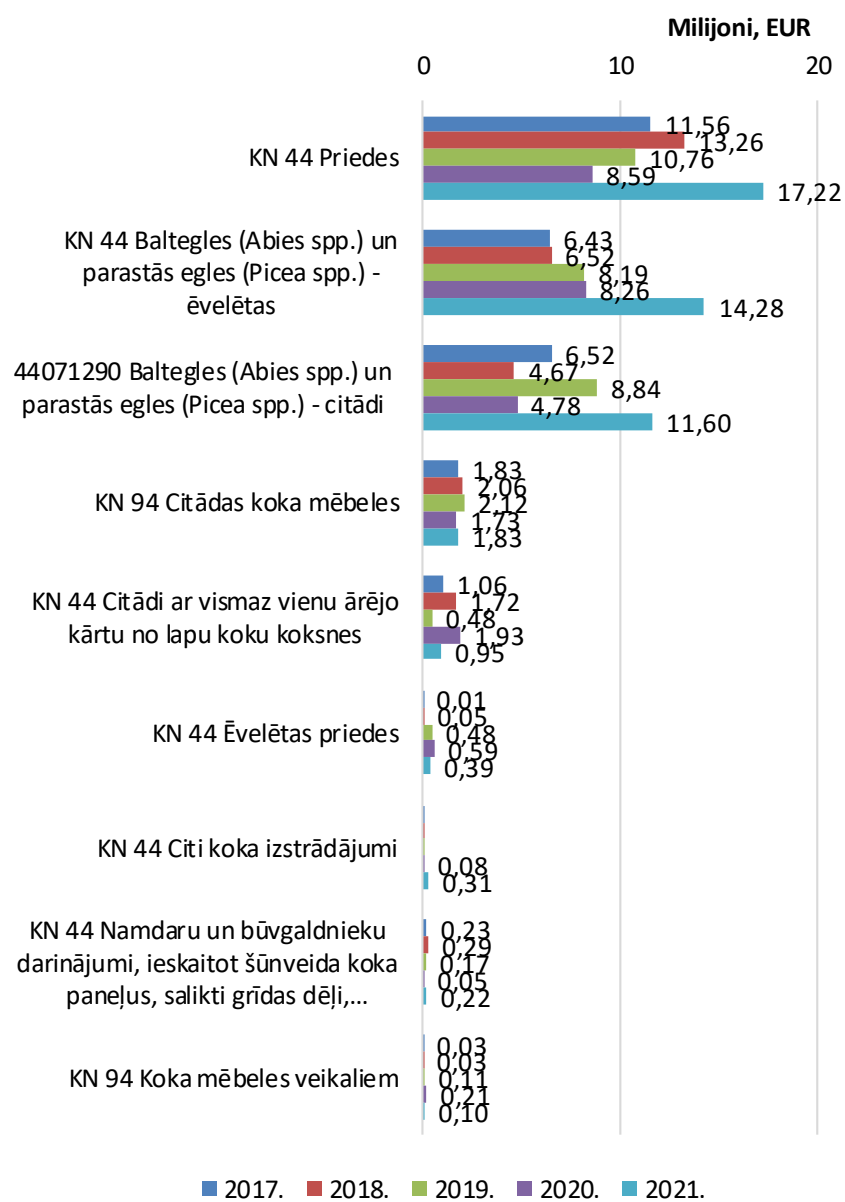

Avots: Eurostat dati

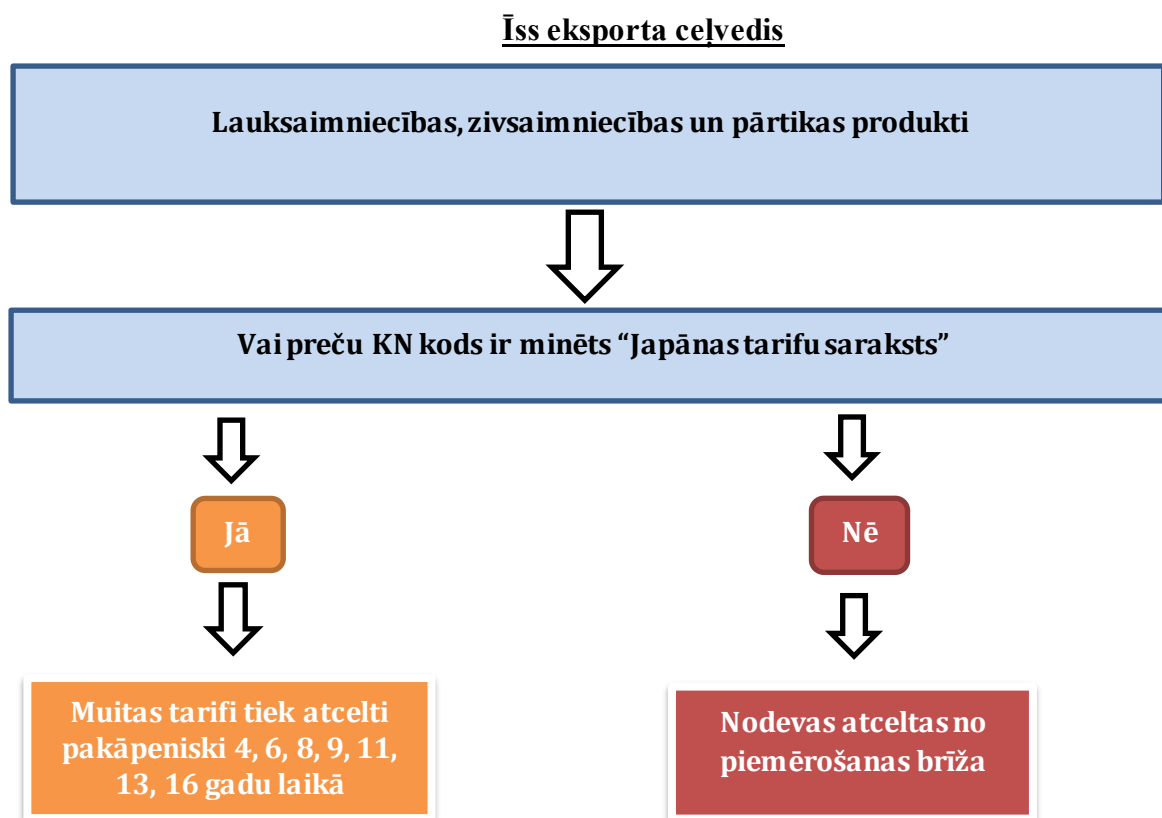
Meža nozares produktu imports no Japānas

Latvijas meža nozares produktu eksports uz Japānu

Avots: Eurostat dati

Klasifikācijas kategorija un nodokļu samazināšana:

B3 muitas nodokļus atceļ četrās vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B5 muitas nodokļus atceļ sešās vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B7 muitas nodokļus atceļ astoņās vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B8 muitas nodokļus atceļ deviņās vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B10 muitas nodokļus atceļ 11 vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B12 muitas nodokļus atceļ 13 vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

B15 muitas nodokļus atceļ 16 vienādās ikgadējās daļās, sākot no NOLĪGUMA spēkā stāšanās dienas, un pēc tam šīs preces ir atbrīvotas no jebkādiem muitas nodokļiem;

X nepiemēro muitas nodokļu samazināšanu vai atcelšanu saskaņā ar NOLĪGUMU.

+ Jūtīgiem produktiem Japāna piemēro tarifu kvotas (4.pielikums)

Tarifu kvotas

1) Japānas noteiktās tarifu kvotas

Produkti/productu grupa	Tarifu kvotas	
	Beznodokļu	Ar samazinātu importa tarifu
Kviešu produkti (pārslas)	Pakāpeniski palielina no 100 līdz 200 tonnām 6 gadu laikā	-
Maisījumi konditorejas izstrādājumu ražošanai	Pakāpeniski palielina no 10 400 līdz 14 200 tonnām 6 gadu laikā	-
Pārtikas izstrādājumi, izgatavoti no kviešiem	Pakāpeniski palielina no 2 000 līdz 3 000 tonnām 6 gadu laikā	-
Kviešu milti	Pakāpeniski palielina no 3 700 līdz 4 200 tonnām 6 gadu laikā	-
Kvieši	Pakāpeniski palielina no 200 līdz 270 tonnām 9 gadu laikā	Importa uzcenojums no 16,2 jenām/kg pakāpeniski samazināsies līdz 9,4 jenām/kg 9 gadu laikā
Kviešu nūdeles (<i>Udon</i>)	No pirmā gada kopējais kvotas apjoms noteikts 10 t apmērā	-
Miežu milti, putraimi	Pakāpeniski palielina no 100 līdz 200 tonnām 6 gadu laikā	-
Pārtikas izstrādājumi no miežiem	Pakāpeniski palielina no 100 līdz 200 tonnām 6 gadu laikā	-
Mieži	No pirmā gada kopējais kvotas apjoms noteikts 30 t apmērā	Importa uzcenojums no 7,6 jenām/kg pakāpeniski samazināsies līdz 4,4 jenām/kg 9 gadu laikā
Iesals	No pirmā gada kopējais kvotas apjoms noteikts 185 700 t apmērā	-
Kafija, tējas maisījumi, pārtikas izstrādājumi un mīklas	Pakāpeniski palielina no 1 270 līdz 1 780 tonnām 11 gadu laikā	-
Dažādi pārtikas izstrādājumi	Pakāpeniski palielina no 150,0 līdz 225,0, vai no 3 500 līdz 7 000 tonnām 11 gadu laikā	Muitas nodoklis 0%, vai 14,0%
Glikoze un fruktoze	Pakāpeniski palielina no 1 780 līdz 5 340 tonnām 11 gadu laikā	-

Pārtikas izstrādājumi, kas satur vairāk par 50% saharozes un kakao pulveri	Pakāpeniski palielina no 100 līdz 130 tonnām 11 gadu laikā	Pakāpeniski samazina importa nodokli tarifu kvotas ietvaros 11 gadu laikā
Cukurs	No pirmā gada kopējais kvotas apjoms noteikts 500 t apmērā	-
Cietes	Pakāpeniski palielina no 6 400 līdz 7 150 tonnām 6 gadu laikā	-
Gatavi pārtikas tauki un eļļas	Pakāpeniski palielina no 360 līdz 560 tonnām 11 gadu laikā	Muitas nodoklis pakāpeniski samazināsies no 20,3% līdz 10,7% 11 gadu laikā
Pārtikas izstrādājumi, kas satur kakao	No pirmā gada kopējais kvotas apjoms noteikts 580 t apmērā	Muitas nodoklis pakāpeniski samazināsies no 20,3% līdz 10,7% 11 gadu laikā
Pārtikas izstrādājumi, kas satur kakao (šokolādes izgatavošanai)	Pakāpeniski palielina no 440 līdz 1 300 tonnām 11 gadu laikā	-
Iebiezinātais piens	Pakāpeniski palielina no 780 līdz 2 500 tonnām 6 gadu laikā	-
Sūkalas	Pakāpeniski palielina no 6 200 līdz 9 400 tonnām 11 gadu laikā	Muitas nodoklis kvotas robežās (ar cukura piedevu)- no 31,8% līdz 0% 6 gadu laikā, (bez cukura piedevas)- no 22,7% līdz 0% 6 gadu laikā.
Sviests, vājpiena pulveris, piena pulveris, paniņu pulveris un kondensēts piens	Pakāpeniski palielina no 12 857 līdz 15 000 tonnām 6 gadu laikā	Pakāpeniski samazina importa nodokli tarifu kvotas ietvaros 11 gadu laikā
Piena pulveris (šokolādes pagatavošanai)	Pakāpeniski palielina no 5 242 līdz 15 940 tonnām 11 gadu laikā	-
Mīkstie sieri	Pakāpeniski palielina no 20 000 līdz 31 000 tonnām 16 gadu laikā	Pakāpeniski samazina importa nodokli tarifu kvotas ietvaros 16 gadu laikā

2) ES noteiktās tarifu kvotas

Tarifu kvotas netiks piemērotas Japānas izcelsmes produktiem.